

Сучасні технології спрямовані на індивідуалізацію навчального процесу через збільшення самостійної роботи та тестового контролю знань. Змінюються відношення між викладачем і студентом у зв'язку з перерозподілом аудиторної і позааудиторної роботи. Нові технології наближають навчальний процес до особистісного навчання через самостійну роботу. Такий підхід природно підвищує його ефективність.

«Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується інтенсивними і цілеспрямованими пошуками принципово нового в теорії і практиці навчання, у керуванні навчальним процесом. Вузьке професійне навчання більше не є достатньою підготовкою до роботи» [1].

До нових технологій навчання можуть бути віднесені оригінальні дидактичні системи навчання, нестандартні методи керування навчально-виховним процесом і самостійною роботою студентів. Наслідком інновацій як процесу пошуково-творчої діяльності є високий рівень професійної майстерності викладача, його культури, креативного мислення [2].

Серед інноваційних технологій, які доречно використовувати в умовах технічного коледжу, можна виділити дев'ять видів, а саме:

1) особистісно-орієнтовані технології (підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом його індивідуалізації та диференціації, створення атмосфери комфорту в процесі навчання, розширення простору співробітництва між викладачами та студентами на гуманному суб'єкт-суб'єктному рівні);

2) нові інформаційні технології (сукупність методів і технологічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передачі й подання інформації за допомогою комп'ютерів і телеунікаційних мереж);

3) модульно-рейтингові технології (система навчання за окремими функціональними вузлами, відображеними у змісті, організаційних формах і методах – модулях із метою підвищення зацікавленості студентів у результатах навчання та об'єктивності оцінки знань з окремих предметів і фаху в цілому);

4) технології розвитку творчості (стимуляція у студентів інтересу до пізнавальної діяльності за допомогою завдань творчого характеру);

5) ігрові технології (імітація майбутньої професійної діяльності в ігровій формі);

6) діалогові технології (вирішення в режимі діалогу питань проблемного характеру, що не мають однозначного вирішення в науці та практиці);

7) проектні технології (розв'язання різних проблем, стимулювання інтересу студентів до самостійного здобуття певних знань, умінь і навичок);

8) технології цілепокладання та життєтворення (усвідомлення цілей обраної професійної діяльності, віра у свої можливості та власний успіх, сподівання на позитивні перспективи в майбутньому);

9) тренінгові технології (система діяльності щодо відпрацювання певних алгоритмів навчально-пізнавальних дій і способів розв'язання різних видів завдань, типових для людини з високорозвиненою мотивацією).

Вказані інноваційні технології можна поділити за ознакою масштабності перетворень на системні (особистісно-орієнтовані, нові інформаційні технології, модульно-рейтингові), модульні (технології розвитку творчості, ігрові та діалогові), локальні (проектні технології, цілепокладання та життєтворення, тренінгові).

Отже, інноваційні процеси в організації навчальних занять в технічному коледжі передбачають технологізацію професійної підготовки студентів та вимагають модернізацію та вдосконалення навчально-виховного процесу. Проведення інтерактивних занять дає можливість доповнити і поглибити знання студентів, викликати інтерес до навчальної дисципліни, сформувати у них ключові компетентності, серед яких: уміння вчитись, соціальна компетентність, загальнокультурна, здоров'язберігаюча компетентність, компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій, громадянська та підприємницька компетентності, що відповідає вимогам сучасної освіти та дотримання компетентнісного підходу.

Використання інтерактивних занять спрямовані на підвищення ефективності навчального процесу, високого інтелектуального розвитку студентів, оволодіння ними навичками саморозвитку особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – Київ: Освіта, 1995. – № 11. – 31с.
2. Сергеев А.В., Самойленко П.И. О современной технологи обучения /А.В.Сергеев, П.И.Самойленко //Специалист. – 1996. – №6. – С.31 – 33.
3. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти /За наук. ред. Л. М. Карамушки. — К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с.
4. Химинець В.В. «Інноваційна освітня діяльність». – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007. – 364 с.

УДК 338.43

Шульга О.А.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ РИНКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В АГРАНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Проанализирован ход и результаты рыночных преобразований в аграрном секторе экономики Украины. Обобщенно и систематизировано причины аграрного кризиса.

Сьогодні проводиться курс на поглиблення ринкових реформ в економіці. Однак різноманітність та неоднозначність поглядів вчених і політиків з цього приводу свідчить про відсутність конкретної концепції їх розв'язання, яка мала б комплексний, системний характер та визначала б роль держави при реформуванні аграрних відносин. Саме тому в сучасних умовах існує необхідність в теоретичному аналізі і узагальненні здійснених ринкових трансформацій в аграрному секторі економіки та визначення перспектив подальших перетворень.

На початку трансформації економіки України пропонувалося декілька моделей трансформаційних перетворень. Найпоширенішими з них були: 1) ліберальна модель; 2) модель державного управління; 3) модель розвитку, заснована на підтримці національних макротехнологічних пріоритетів.

Прихильниками першої моделі, яка передбачала радикальний варіант проведення ринкових трансформацій, були Ю. Єхануров, В. Лановий, В. Пинзеник та ін. Вони виступали за лібералізацію цін та торгівлі, за мінімізацію участі держави в економіці та за швидке і повне руйнування соціалістичних форм організації виробництва шляхом проведення масової, швидкої приватизації державних підприємств. Метою трансформаційних перетворень, на їхню думку, була фінансова стабілізація грошової системи та впровадження ринкових інновацій. Причому фінансова стабілізація мала бути досягнута шляхом скорочення бюджетних витрат на соціальні потреби та підтримку державних підприємств. У результаті макроекономічної стабілізації мала встановитися загальна рівновага. Всі інші питання ринку мав розв'язати автоматично.

Представниками другої моделі були А. Абалкін, Т. Ковальчук, М. Павловський та ін. Вони виступали за побудову двосекторної моделі трансформаційних перетворень, а тому пропонували поділ економіки на державний і ринковий сектори, припинення великої приватизації і здійснення націоналізації цілих галузей, надання пільг підприємствам АПК, захист внутрішнього ринку та ін. Тобто це був поміркований варіант проведення реформ. Він спирався на положення посткейнсіанців, які вважали, що не варто поспішати при розв'язанні завдань макроекономічної стабілізації та лібералізації, пояснюючи це тим, що за умов не адаптованості підприємств до нових умов проведення макроекономічної стабілізації та лібералізації призведе до кризи неплатежів та падіння виробництва. Щодо приватизації, то приватизація державних підприємств не призведе до швидкої зміни їх поведінки, оскільки зберігатиме в собі попередню структуру, натомість лише відбудеться розрив економічних зв'язків між підприємствами, що негативно позначиться на обсягах виробництва. Тому, на їхню думку, доцільніше кошти, які призначені для приватизації, направити на створення та підтримку нових приватних підприємств, які формуватимуть на ринку нові правила і поведінку. Таким чином, вони пропонують, у першу чергу, створювати інститути.

Крім того, посткейнсіанці вказують на численні недоліки ринку, які повинні компенсуватися державним регулюванням. Тому пропонують перебудувати, а не знищувати колишні координуючі інститути. Наголошують вони також на необхідності державного втручання у фінансову сферу і жорстке регулювання діяльності фінансових посередників, пояснюючи це наявною в економіці невизначеністю та асиметричністю розподіленої інформації, які перекичують структуру відносних цін.

Щодо третьої моделі, яка ґрунтується на підтримці макротехнологічних пріоритетів, то вона знайшла своє відображення в інноваційній моделі економічного зростання, яка була запропонована А. Гальчинським, В. Гейцем та В. Семиноженком. Ця модель спиралася на положення неінституціональних теорій, які обґрунтовували необхідність врахування при трансформації економіки специфічних умов кожної країни. Крім того, неінституціоналісти вважали перехідну економіку класичним прикладом існування трансакційних витрат, які зумовлені нездатністю слабкої держави в умовах зміни старої інституційної структури і незрілості нової структури забезпечити виконання контрактів, що породжує додаткові трансакційні витрати у підприємств. Тому, на їхню думку, спочатку треба досягнути певної макроекономічної стабільності та зосередитись на створенні інститутів, які змогли б забезпечити ефективну макроекономічну координацію.

Таким чином, зазначені вище моделі передбачали два варіанти трансформації – або швидких змін (шокотерапія) або поступових (градуалізм). Як відомо, в Україні реалізовувалася ліберальна модель трансформації економіки з використанням методів «шокової терапії». Для досягнення позитивних результатів вимагалось послідовне і швидке проведення реформ.

Як свідчить практика трансформаційних перетворень, в Україні зазначені заходи проводилися непослідовно і із різною швидкістю. Саме у цьому бачать причину тривалого трансформаційного спаду розробники ліберальної моделі. Однак, варто зазначити, що навіть за умови цілковитого виконання складових запропонованої МВФ реформи, в економіці все рівно не відбулося б прогресивних зрушень і зростання. Адже ніяких серйозних наукових обґрунтувань і фундаментальних основ запропонований шаблон здійснення реформ для постсоціалістичних економік не мав. Ще у 1992 році у Відні в «Резолюції міжнародної конференції з реформ у Центральній і Східній Європі» було записано, що рекомендації МВФ зазнали крах, що вживають, як правило, тільки ті, хто їх порушує [2, с.31].

Таким чином, хоча і порушувалася послідовність при проведенні реформ, однак кризовий стан економіки України спричинений вибором революційного варіанту проведення реформ, що передбачав повне руйнування попередньої системи. Про це свідчать і результати досліджень відомих американських і російських вчених-економістів, які заявили про неефективність з економічної і політичної точки зору «шокової терапії» та запропонували альтернативу руйнівному радикально-ліберальному реформуванню, виступаючи за поступовість в здійсненні реформ за прикладом Китаю та нових індустріальних країн Азії.

Ускладнювався процес реформування відсутністю в Україні чіткої стратегії ринкових перетворень в аграрному секторі, не визначеністю етапів трансформації та цілей, які мали бути досягнуті на кожному з них. У результаті кожен наступний етап реформ проводився за відсутності належних економічних умов для його здійснення. Так, лібералізація цін здійснювалася при збереженні державної монополії, приватизацію – в умовах відсутності первісного нагромадження капіталу, що призвело до «прихвизації» і розкрадання загальнонародного багатства, відкритість економіки – при відсутності стабільної національної грошової одиниці і ін.

Найбільшого удару по сільському господарству було завдано саме лібералізацією цін, яка проводилася в умовах обмеженого втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання, припинення державної підтримки галузі і відкритості економіки країни. В умовах швидкої лібералізації цін відбулося зростання цін на ресурси, зазнали знецінення заощадження населення і доходи підприємств, а здійснювана в таких умовах жорстка грошово-кредитна політика призвела до скорочення грошової маси і призвела до кризи неплатежів, поширенні бартеру. У зв'язку з цим, лібералізація цін повинна була поєднуватися з послідовною антимонopolною політикою, а відміна державного фінансування мала бути замінена залученням приватних інвестицій за рахунок відповідної грошово-кредитної політики. Крім того, як свідчить світовий досвід, фінансова і макроекономічна стабілізація мають або проводитися одночасно, або фінансова стабілізація має проводитися з деяким запізненням від макроекономічної стабілізації.

Не можна оцінити позитивно і практику приватизації в Україні, яка не лише не сформувала ефективного власника, а й не забезпечила підвищення ефективності господарювання. Безкоштовна приватизація за допомогою приватизаційних сертифікатів призвела до знецінення національного багатства відносно світових цін та його перерозподілу на користь невеликої частини людей. Приватизація в Україні повинна була проводитися поступово, в міру нагромадження первісного капіталу (а це процес тривалий) та з урахуванням доцільності процесів приватизації до того чи іншого об'єкту (особливо щодо великих підприємств). Крім того, до проведення приватизації слід було здійснити реструктуризацію підприємств, яка мала б сприяти побудові раціональної структури економіки.

Таким чином, хоча і необхідно врахувати на початку реформування вплив розриву зв'язків між Україною і країнами колишнього СРСР та успадкованого стану економіки, проте все ж таки подальше падіння виробництва і його тривалість зумовлена діями, а деколи і «бездіяльністю» держави, спричиненою ейфорією всесильності ринку та безальтернативним потуранням рекомендаціям іноземних радників через залежність від західного капіталу.

Основним прорахунком при проведенні трансформаційних перетворень в аграрному секторі було не врахування його *рекомбінаційного потенціалу*, під яким ми розуміємо трансформаційні можливості аграрного сектора, які являють собою сукупність його економічних здатностей, що впливають на терміни ринкових перетворень і на здатність його господарюючих суб'єктів ефективно працювати в таких умовах. Вони визначаються групою формальних та неформальних інститутів, серед яких: історичні традиції, культура, менталітет, психологічна готовність населення, довіра до уряду, норми поведінки, наявність інфраструктури і т.д.;

Виходячи з вищесказаного, всі причини аграрної кризи можна поділити на три групи: 1) об'єктивні, що зумовлені успадкованим станом економіки та стали наслідком відриву України від Радянського Союзу; 2) суб'єктивно-об'єктивні причини, що викликані ринковою трансформацією економіки; 3) суб'єктивні, що спричинені прорахунками та помилками при реформуванні адміністративно-командної системи. Ці причини викликані сукупністю економічних, політичних, соціальних, організаційних та інституційних чинників.

Таким чином, при проведенні ринкових реформ було не враховано, що ідеальною моделлю прогресивного розвитку є модель послідовного і планомірного сходження від нижчих до вищих щаблів з врахуванням інституціональних особливостей країни. Подальші аграрні трансформації повинні здійснюватися при посиленні регулюючого впливу держави та стимулюючої дії ринкових відносин з поворотом всієї господарської системи до проблем сільського господарства та потреб селян.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лукінов І.І. *Економічні трансформації (наприкінці ХХ сторіччя) / І.І. Лукінов. – К.: Інститут економіки НАН України, 1997. – 456 с.*
2. Пахомов Ю. *Реформи в Україні та Східній Європі: порівняльний аналіз / Ю. Пахомов // Розбудова держави. – 1998. – № 3/4. – С. 26-31.*
3. *Трансформація моделі економіки України (ідеологія, протиріччя, перспективи). Інститут економічного прогнозування; за редакцією академіка НАН України В.М. Гейця. – К.: Логос, 1999. – 500 с.*

УДК 378.015.311:[37.014.5:81]: 37.091.12-951

Шевель Т. О.

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА ЯК СКЛАДОВА МОВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

В статті розглядається проблема формування мовної кваліфікації майбутнього педагога в контексті мовної освітньої політики в Україні і утверджується необхідність державної підтримки забезпечення виховання молоді в традиціях духовності, національної свідомості, самоповаги.

Процес модернізації суверенної держави керований насамперед національною ідеєю, а відтак концепцію формування особистості та націєтворчої моделлю освіти, яка спирається на традиційну українську етнопедагогіку. Саме національні пріоритети закладають підмурівок освітнього процесу, а національна ідеологія вимагає від освіти цілеспрямованості, державної підтримки у вихованні молоді на традиціях духовності, національної свідомості, самоповаги. Однак в ідеалі національна освітня модель має тримати баланс між потребами національного розвитку, збереженням національного типу самосвідомості, етнонаціональної традиції та міжетнічними контактами, єднанням у поліетнічному європейському просторі.

Ключовою постаттю в сучасних освітніх процесах виступає педагог, на якого у суспільстві покладено високу місію духовного наставника. Фаховий рівень учителя є вирішальним при оцінці якості шкільної освіти зокрема та рівня духовної культури суспільства загалом, утвердження його демократичних принципів.

Сучасний учитель, на думку В. Кременя, "повинен бути людиною, яка супроводжує процес самопізнання і саморозвитку дитини, скеровує й динамізує його відповідно до конкретних сутнісних задатків кожного школяра" [3, с. 8]. Майбутній учитель має бути людиною вільною, духовною, здатною до творчої самореалізації, моральної саморегуляції та адаптації у змінюваному соціокультурному середовищі. Він не тільки генерує знання, уміння та навички, а й вчить мудрості, розвиває мислення [1, с. 10]. Т. Волосевич у новій парадигмі пропонує змінити формулу "освіта на все життя" на "освіта через усе життя" [1, с. 10].

Виховання ж національно свідомої особистості вимагає якісного українського навчання, забезпечення якого можливе за умови високої фахової підготовленості українського педагогічного складу, до того ж ідеться не лише про вчителя-словесника. Загалом кожен педагог долучається до формування національно-мовної особистості учня, який потім проявляє себе у позашкільному мовленнєвому просторі.

Визначних вітчизняних педагогів надзвичайно цікавило питання ключової ролі вчителя у формуванні національно орієнтованої особистості, особливо останнім часом. Так, цю проблему вивчали В. Кремень, О. Семенов та ін. Проблема мови у державотворчому процесі України отримала розвиток у працях В. Демченка, Г. Євсєєвої, Т. Ковальової, О. Куць, І. Лопушинського, Л. Масенко, М. Пірен, І. Плотницької, В. Радчука, О. Тараненка, О. Яковлевої та ін.